

Joanna Kierul-Cieślak

Wiem...

JĘZYK POLSKI NA EGZAMINIE ÓSMOKLASISTY

**Egzamin ósmoklasisty
Język polski**
DATA: 23 maja 2023 r.
GODZINA ROZPOCZĘCIA: 9:00
CZAS PRACY: 120 minut

Instrukcja dla ucznia

- Przeanalizuj, czy na kompletnym przesłuchaniu 24 słowach jest wybranych 18 zadań.
- Zapamiętaj, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
- Zweryfikuj, czy arkusz lub karta odpowiedzi są prawidłowo skanowane.
- Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod, numer PESEL i pociągij kartki z zadaniem.
- Czytaj uważnie wszystkie treści i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
- Wypełnij kartę zapytań dyskusyjnie lub pisemnie z osobnym uzasadnieniem.
- Nie używaj kalkulatora.
- Rozwiązania zadań 1-3, 6-9, 12, 13 oraz 17 zapisz na karcie odpowiedzi zgodnie z zaleceniami zamieszczonymi na kartce zpytań.
- Rozwiązania zadań 4, 5, 10, 11, 14-16, 18 oraz 19 zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach w arkuszu egzaminacyjnym. Odpowiedzi typu otwarty wpisuj, chyba że w zadaniu jest inaczej.
- Eventualnie poprawki w odpowiednich zapisach zgodnie z zaleceniami zamieszczonymi na kartce zpytań.
- Zapiski w Braille'nie nie będą sprawdzane i oceniane.
- Ładnie i czytelnie zapisz swoje dane na stronie 2 karty arkusza egzaminacyjnego.

WYPELNIĆ WZSPÓŁ NAZWIŚCIAMI

Imię i nazwisko ucznia: _____
Numer arkusza: _____
Kod ucznia: _____
PESEL: _____
Data: _____
Godzina rozpoczęcia: _____
Czas pracy: _____

QR kod: 100.2365

Egzamin ósmoklasisty zawsze powoduje stres i niepokój u uczniów. Rodzą się pytania – czy wszystko umiem?, czy poradzę sobie z napisaniem wypracowania?, czy wybiorę odpowiedni tekst literacki pasujący do tematu wypracowania?.... Wątpliwości i niepewność towarzyszą także nauczycielom – czy dobrze przygotowali swoich uczniów?, czy wystarczająco dużo czasu poświęcili na powtórzenie materiału?

Nie ma nic dziwnego w tych niepokojach rodzących się po obu stronach ławek szkolnych. Każdy egzamin powoduje mniejszy lub większy stres, zdenerwowanie i niepokój. Dlatego ważne jest, by możliwie najbardziej zminimalizować niepotrzebne negatywne emocje. Jak to zrobić?

Nie ma nic dziwnego w tych niepokojach rodzących się po obu stronach ławek szkolnych. Każdy egzamin powoduje mniejszy lub większy stres, zdenerwowanie i niepokój. Dlatego ważne jest, by możliwie najbardziej zminimalizować niepotrzebne negatywne emocje. Jak to zrobić?

Sprawdzonym sposobem jest dokładne zapoznanie dzieci z kryteriami oceniania prac egzaminacyjnych (zwłaszcza wypracowań). Świadomość uczniów dotycząca warunków, jakie muszą spełnić, by otrzymać maksymalną liczbę punktów pozwoli złagodzić stres związany z egzaminem.

W przypadku **zadań zamkniętych** ważne jest, by zwrócić uwagę, aby dokładnie i ze zrozumieniem czytali polecenia, nawet kilka razy, a dopiero potem udzielali odpowiedzi. Warto także uświadomić dzieciom, że wykonanie zadania w połowie nie daje im szansy na uzyskanie punktu. Odpowiedzi muszą być udzielane zgodnie z poleceniem. W przypadku zadań, za które można uzyskać 2 lub 3 punkty należy uczulić uczniów, żeby zwrócili uwagę na elementy polecenia. Na przykład – w poleceniu – *Spośród lektur obowiązkowych – innych niż Zemsta – wybierz tę, która potwierdza trafność stwierdzenia „zgoda buduje, niezgoda rujnuje”.* *Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohaterów, których zachowanie jest potwierdzeniem trafności tego stwierdzenia. Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z tej lektury, ilustrującą Twoją argumentację.*

W tak sformułowanym poleceniu powinniśmy zwrócić uwagę uczniów na podkreślone elementy. Żeby uzyskać 2 punkty, dziecko musi podać tytuł, bohaterów lektury oraz poprawnie uzasadnić wybór, zilustrować sytuacją z lektury. Jeżeli poda tylko tytuł i bohaterów lektury oraz poprawnie uzasadni, ale nie przywoła sytuacji z lektury traci 1 punkt. Takie niby drobiazgi są bardzo istotne, ponieważ uczniowie często zapominają o odwołaniu się do konkretnego fragmentu z lektury.

Streszczenie tekstu to także ważna forma wypowiedzi w kontekście kryteriów oceniania. Ósmoklasista w arkuszu egzaminacyjnym znajdzie polecenie, które będzie wymagało od niego uzupełnienia zapisanych zdań tak, by powstało poprawne streszczenie tekstu. Przy okazji tego zadania warto uświadomić uczniom, że muszą kilka razy przeczytać tekst ze zrozumieniem, a dopiero potem zabrać się do pisania streszczenia. Poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście, zachowanie właściwego poziomu uogólnienia daje szansę na uzyskanie maksymalnej liczby punktów. Jeżeli zaburzony jest poziom uogólnienia, a uczeń przywołuje mało istotne szczegóły z tekstu, egzaminator nie przyzna wszystkich punktów. Tego typu zadania warto przećwiczyć z uczniami, aby dokładnie, na konkretnych przykładach, pokazać o jaki poziom uogólnienia chodzi. Aby uczniowie zrozumieli, na które fragmenty tekstu powinni zwracać uwagę pisząc streszczenie.

Kolejną formą wypowiedzi pojawiającą się w arkuszu egzaminacyjnym jest **zaproszenie/ogłoszenie**. To zadanie jest w zasadzie dość dobrze opanowane przez uczniów i nie sprawia większych problemów. Jednak warto przypomnieć im, jak musi być poprawnie napisane zaproszenie/ogłoszenie, aby mogli uzyskać maksymalną liczbę punktów – 3. Przy tym zadaniu punkty są podzielone: 2 pkt. uczeń otrzymuje za treść i formę oraz 1 pkt. za poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną. Aby otrzymać 2 pkt. za pierwsze kryterium dziecko musi napisać zaproszenie, które uwzględnia 5 elementów dotyczących formy: kto zaprasza?; kogo zaprasza?; na co zaprasza?; kiedy się to odbywa?; gdzie się to odbywa? Ponadto treść musi być zgodna z poleceniem i uwzględniać 2 argumenty (jeśli o nie proszono w poleceniu). Brak jednego elementu powoduje przyznanie 1 punktu, a brak 2

elementów powoduje przyznanie 0 pkt. W przypadku drugiego kryterium uczeń może popełnić nie więcej niż 2 błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne – łącznie). Jeżeli pojawi się ich więcej uczeń niestety otrzyma 0 pkt. za drugie kryterium.

Bardzo często uczniowie są zawiedzeni, ponieważ twierdzą, że napisali całe zaproszenie zgodnie z poleceniem, a otrzymali 0 pkt. Niestety w stresie, pośpiechu zapominają o 5 elementach lub uargumentowaniu, a także bardzo często popełniają więcej błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, co powoduje, że nie otrzymują oczekiwanych punktów. Przypominajmy uczniom, by kilka razy sprawdzali, to co zapisali, zanim oddadzą arkusz. Niech się nie spieszą i maksymalnie wykorzystają czas przeznaczony na napisanie egzaminu.

Wypracowanie na dany temat to ostatnia część egzaminu pisemnego z języka polskiego. Uważam, że na to zadanie nauczyciel pracując z uczniami powinien poświęcić najwięcej czasu. Po pierwsze ważne jest, aby uczniowie dokładnie wiedzieli, jakie elementy w ich wypracowaniach są brane pod uwagę przy punktowaniu (w opowiadaniu lub rozprawce). Muszą znać 7 elementów podlegających ocenie, punktowaniu:

1. Realizacja tematu – czy wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, czy zostały ujęte wszystkie kluczowe elementy tematu, czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w temacie, czy wypowiedź w całości jest na temat.
2. Elementy retoryczne (rozprawka) – czy argumentacja w pracy jest wnikliwa, czy argumenty są poparte właściwymi przykładami, czy są uporządkowane od najbardziej ważnego do najmniej ważnego lub są zapisane w porządku: argument – kontrargument.
2. Elementy twórcze (opowiadanie) – czy narracja jest prowadzona konsekwentnie, czy wydarzenia są logicznie ułożone, czy fabuła jest urozmaicona, czy lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana w sposób ciekawy i twórczy.
3. Kompetencje literackie i kulturowe – czy uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu w sposób funkcjonalny, czy omówił wydarzenia, wątki, które istotnie wspierają jego rozumowanie, czy uczeń nie pomylił bohaterów, nie przypisał cech, których nie posiadają, nie wymyślił zdarzeń, których w lekturze nie ma.
4. Kompozycja tekstu – czy kompozycja jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, czy wypowiedź jest spójna, logiczna (jest zbiorem uporządkowanych myśli), czy jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną całość.

5. Styl – czy styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy (uczeń napisał pracę stosując odpowiednie słownictwo charakterystyczne dla danej formy wypowiedzi), czy styl wypowiedzi jest jednolity i konsekwentny.

6. Język – czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki, czy środki językowe, których użył pozwalają zrealizować uczniowi temat w sposób swobodny i precyzyjny. W ocenie uwzględniany jest także zakres środków językowych oraz liczba błędów.

7. Ortografia – to kryterium uwzględnia liczbę błędów ortograficznych, jakie popełnił uczeń – 4 lub więcej błędów to już 0 pkt. (uczeń z dysfunkcjami 7 błędów lub więcej to 0 pkt.).

8. Interpunkcja – to kryterium uwzględnia liczbę błędów interpunkcyjnych, które popełnił uczeń – 6 lub więcej błędów to 0 pkt. (uczeń z dysfunkcjami 8 błędów lub więcej to 0 pkt.)

Po drugie uczeń musi także wiedzieć, co jeszcze jest ważne. Otóż jeżeli napisze pracę, która w całości nie będzie na temat, to otrzyma 0 pkt. Jeżeli nie odwoła się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu także otrzyma 0 pkt. Jeżeli jego praca będzie nieczytelna lub nie będzie zawierała w ogóle rozwinięcia (tylko wstęp) także otrzyma 0 pkt. W przypadku wypracowania, które będzie miało mniej niż 200 wymaganych słów, egzaminator będzie punktował tylko pierwsze trzy kryteria a w pozostałych przyzna 0 pkt.

Uczniowie często mają wątpliwości, na co bardziej zwrócić uwagę – formę czy treść. Warto im wyjaśnić, że wszystko jest ważne. Jeżeli będą znali kryteria i wiedzieli, co jest punktowane w ich wypracowaniach, na pewno będzie im łatwiej sprostać wymaganiom zawartym w poleceniu.

Dlatego uważam, że istotne jest by nauczyciele dokładnie omawiali ze swoimi uczniami kryteria wypracowania oraz cały test, by ćwiczyli wykorzystując dostępne na stronie OKE i CKE arkusze i materiały. Im więcej czasu poświęcą na powtórki i różne ćwiczenia, tym spokojniej i bezpieczniej będą czuli się ich uczniowie.

Joanna Kierul-Cieślak

Nauczyciel języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 4 w Słupsku. Egzaminator, nauczyciel doradca metodyczny w zakresie języka polskiego w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.